

**ΚΕΝΤΡΟ ΡΩΣΙΑΣ, ΕΥΡΑΣΙΑΣ και ΝΟΤΙΟ-ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ
ΕΥΡΩΠΗΣ**

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ *Μαρτίου 2010*

Ομάδα Εξωτερικής Πολιτικής, Άμυνας και Ασφάλειας

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΟΜΑΔΑΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ,
ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Τελευταίες εξελίξεις στις σχέσεις Ρωσίας και Αμπχαζίας (Ιφιγένεια Κούρου)</i>	3
<i>Ρωσία- Ινδία: Συμμαχία; (Κωστής Σμέρος)</i>	6
<i>Η στρατηγική συνεργασία Ρωσίας και Ινδίας (Αγγελική Νίκα)</i>	11
<i>Ματιές στην Επικαιρότητα</i>	14

Επιστημονική εποπτεία και επιμέλεια: Dr Κωνσταντίνος Φίλης

Copyright © Κέντρο Έρευνας Ρωσίας, Ευρασίας και Νοτιοανατολικής Ευρώπης
2010

Τελευταίες εξελίξεις στις σχέσεις Ρωσίας και Αμπχαζίας

Στις 17 Φεβρουαρίου 2010 η Ρωσία υπέγραψε με την Αμπχαζία στρατιωτική συμφωνία, υπό τους όρους τη οποίας θα κατασκευαστεί ρωσική βάση μόνιμα εγκατεστημένη στο έδαφος της δεύτερης. Η συμφωνία υπογράφηκε από τους υπουργούς Αμύνης της Ρωσίας και της Αμπχαζίας, στο Κρεμλίνο, παρουσία του Ρώσου προέδρου, Dmitry Medvedev, και του ομολόγου του, Sergei Bagapsh. Η ημερομηνία δεν επιλέχθηκε τυχαία. 200 χρόνια πριν, στις 17 Φεβρουαρίου του 1810, το τότε πριγκιπάτο της Αμπχαζίας έγινε προτεκτοράτο της πάλαι ποτέ Ρωσικής Αυτοκρατορίας και έτσι η συμφωνία έλαβε μια πιο συμβολική χροιά.

Η πρόθεση των Ρώσων να εγκαταστήσουν μόνιμο στράτευμα στο έδαφος του μικρού αυτού κρατιδίου, το οποίο έχει αναγνωριστεί μόνο από τις κυβερνήσεις τεσσάρων κρατών, της Ρωσίας, της Βενεζουέλας, της Νικαράγουα και του Ναουρού, ήταν ξεκάθαρη από το 2008. Αμέσως μετά τον πόλεμο με τη Γεωργία τον Αύγουστο του 2008, η Ρωσία έσπευσε να αναγνωρίσει την Αμπχαζία και τη Νότια Οσσετία ως ανεξάρτητα κράτη. Δηλώσεις για την κατασκευή βάσεων στα εδάφη των δύο αυτών περιοχών που στόχο θα είχαν την προστασία τους από τη Γεωργία, καθώς και από τυχόν τρομοκρατικές επιθέσεις, δεν άργησαν να διαρρεύσουν στον Τύπο.

Η βάση θα μπορεί να στεγάσει τουλάχιστον 3000 στρατιώτες και θα παραμείνει στο έδαφος της Αμπχαζίας για τα επόμενα 49 χρόνια το λιγότερο, ενώ δίνεται η δυνατότητα στη Ρωσία να παρατείνει την διαμονή των στρατευμάτων της αυτόματα μετά το πέρας αυτού του χρονικού διαστήματος για άλλα 15 χρόνια. Σύμφωνα με Ρώσους αξιωματούχους η Μόσχα δεν σκοπεύει με αυτή τη συμφωνία να αδράξει την ευκαιρία για να στείλει περισσότερα στρατεύματα στην Αμπχαζία, παρά μόνο να μονιμοποιήσει την παρουσία των στρατευμάτων της που παρέμειναν στην περιοχή μετά το τέλος των εχθροπραξιών το 2008.

Οι αντιδράσεις από τη Δύση και τη δυτικόφιλη Γεωργία ήταν εν πολλοίς αναμενόμενες. Η Γεωργία θεωρεί ότι η Αμπχαζία και η Νότια Οσσετία υπάγονται νόμιμα στην κυριαρχία της και, όπως τόνισε και ο εκπρόσωπος της Βουλής της χώρας, David Bakradze, εκλαμβάνει τη συνεχόμενη παραμονή ρωσικών στρατευμάτων σε αυτές τις περιοχές ως παράνομη κατοχή του εδάφους της. Η φιλοδυτική κυβέρνηση της κατηγορεί ανοιχτά τη Ρωσία ότι ουσιαστικά έχει προσαρτήσει τις δύο περιοχές, των οποίων οι κάτοικοι έχουν ρωσικά διαβατήρια,

συναλλάσσονται σε ρούβλια και στηρίζονται στη Ρωσία για το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού τους και πολλές άλλες οικονομικές διευκολύνσεις.

Το NATO και οι άλλες δυτικές χώρες συμφωνούν με αυτήν την κρίση και προσπαθούν να πιάσουν τη Ρωσία να μη συνεχίσει την κατασκευή των βάσεων που έχει προγραμματίσει να φτιάξει. Σύμφωνα με τους δυτικούς, η Ρωσία παραβιάζει το διεθνές δίκαιο, αφού αμφισβητεί την εδαφική ακεραιότητα ενός κυρίαρχου κράτους, όπως είναι η Γεωργία, και για αυτό πρέπει να υποχωρήσει. Άλλωστε, το NATO δεν ήταν ποτέ δυνατόν να δει με «καλό μάτι» τέτοιου είδους στρατιωτικά ανοίγματα της Ρωσίας, πόσο μάλλον όταν αυτά γίνονται τόσο κοντά σε κράτη-μέλη της Συμμαχίας

Τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης βλέπουν και αυτά τις εξελίξεις με ιδιαίτερη ανησυχία για έναν, όμως, επιπλέον λόγο: τη θέση των υπό κατασκευή βάσεων σε σχέση με αγωγούς που μεταφέρουν φυσικό αέριο στην Ευρώπη. Μετά τα προβλήματα διανομής λόγω της διαμάχης της Ρωσίας με την Ουκρανία, το τελευταίο που χρειάζεται η Ευρώπη είναι να αποσταθεροποιηθούν και άλλες περιοχές κατά μήκος των αγωγών που της παρέχουν την ενέργεια που χρειάζεται για να λειτουργήσει.

Παρ' όλες τις αντιδράσεις, ωστόσο, η Ρωσία δεν φαίνεται να είναι διατεθειμένη να κάνει πίσω. Ο Πρόεδρος Medvedev, σε συνέντευξή του, ξεκαθάρισε ότι δεν θεωρεί πως η συμφωνία αυτή παραβιάζει με οποιονδήποτε τρόπο τις υποχρεώσεις της Ρωσίας σε διεθνές επίπεδο. Από την άλλη, ο Bagarsh κατηγορήσε τη Δύση για υποκρισία, εφόσον η δημιουργία βάσεων σε Ρουμανία, Βουλγαρία, κλπ δε δημιούργησε ποτέ τις αντιδράσεις που η αντίστοιχη κίνηση της Ρωσίας έφερε στο προσκήνιο.

Γιατί όμως οι Ρώσοι θέλουν τόσο πολύ τις βάσεις στην περιοχή; Πολλοί, όταν γνωστοποιήθηκε η πρόθεση της Ρωσίας να αναδιοργανώσει, ουσιαστικά, ολόκληρη τη στρατιωτική υποδομή κατά μήκος των ακτών της Αμπχαζίας στη Μαύρη Θάλασσα, άρχισαν να βλέπουν τον πόλεμο του Αυγούστου με τη Γεωργία το 2008 από άλλη οπτική γωνία.

Παραδοσιακά οι βάσεις στην Αμπχαζία, από την περίοδο της Σοβιετικής Ένωσης ακόμα, υπήρξαν ένα σημαντικό στρατηγικό όπλο για τη Ρωσία. Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου οι ναυτικές βάσεις στο Sukhumi, την τωρινή πρωτεύουσα, το Ochamchira καθώς και η αεροπορική στην Gudauta έδιναν στη Ρωσία την ευχέρεια να ελέγχει σε μεγάλο βαθμό τις κινήσεις της νατοϊκής Τουρκίας. Το να αναδιοργανώσει αυτές τις βάσεις και να τις χρησιμοποιήσει σήμερα, τη στιγμή

μάλιστα που οι περισσότερες άλλες χώρες που έχουν λιμάνια και στόλους στη Μαύρη θάλασσα είναι μέλη της Συμμαχίας ή στην περίπτωση της Γεωργίας φιλοδυτικές, θα αποτελούσε μεγάλη γεωπολιτική νίκη για τη Ρωσία.

Το λιμάνι Ochamchira, συγκεκριμένα, τη φέρνει σε απόσταση βολής από τα γεωργιανά λιμάνια Poti και Batumi και θα της έδινε το πλεονέκτημα αν ερχόταν ξανά σε σύγκρουση με τη Γεωργία, αφού μπορεί να ελέγχει μέσω αυτού τις κινήσεις του γεωργιανού στόλου. Έτσι, θα της είναι πιο εύκολο και να προστατέψει την Αμπχαζία από τυχόν επίθεση, σύμφωνα και με το κείμενο της Συνθήκης.

Επιπλέον, πλησιάζοντας το 2017, οπότε ο ρωσικός στόλος της Μαύρης Θάλασσας θα πρέπει να αποσυρθεί από το λιμάνι της Σεβαστούπολης, αν η Ουκρανία αρνηθεί να ανανεώσει την άδεια παραμονής του εκεί, και με τη βάση στο Novorissisk ακόμα υπό κατασκευή, η Ρωσία σίγουρα θέλει να έχει εναλλακτικές. Ακόμα κι αν τα λιμάνια της Αμπχαζίας δεν είναι μεγάλα, ούτε πολύ καλά προστατευμένα, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για ανεφοδιασμό, το λιγότερο. Και αν η άδεια παραμονής του ρωσικού στόλου στη Σεβαστούπολη ανανεωθεί, τότε η Ρωσία θα έχει ακόμα περισσότερες επιλογές που θα τη διευκολύνουν να ελέγχει σε μεγάλο βαθμό, αν όχι εξ ολοκλήρου, την περιοχή της Μαύρης Θάλασσας.

Οι τελευταίες εξελίξεις στις ρωσο-ουκρανικές σχέσεις, εξάλλου, καθώς και οι φιλο-αμερικανικές τάσεις της Ουκρανίας δεν θα μπορούσαν να επιτρέψουν στη Ρωσία να επαναπαυθεί ακόμα κι αν η άδεια επέκτασης της παραμονής του στόλου της δοθεί. Είναι λογικό, άλλωστε, τα λιμάνια της φιλικής και ελεγχόμενης Αμπχαζίας να είναι πιο θελκτικά για τους Ρώσους έναντι αυτών της Ουκρανίας που στρέφεται ολοένα και περισσότερο προς τη Δύση και δεν αποτελεί πια έναν αξιόπιστο σύμμαχο για το Κρεμλίνο.

Η Αμπχαζία, λοιπόν, είναι σε θέση να δώσει στη Ρωσία ένα σημαντικό πλεονέκτημα στην περιοχή. Σε αντάλλαγμα, η μεγάλη γείτονάς της την παίρνει υπό την προστασία της και της παρέχει τα χρήματα που χρειάζεται για να αναπτύξει τις υποδομές, όπως για παράδειγμα σιδηροδρόμους, λιμάνια, κλπ που κάθε σύγχρονη χώρα έχει ανάγκη για τη διασφάλιση της ευημερίας της. Ακόμα περισσότερο, η Ρωσία έχει αναλάβει εκτός από τη στρατιωτική προστασία του κρατιδίου, τη φροντίδα του πληθυσμού με την παροχή διαβατηρίων, τον έλεγχο των συνόρων, την εξασφάλιση των συντάξεων στον γηραιό πληθυσμό κ.ά.

Τι λέει, όμως, αυτό για την υποτιθέμενη ανεξαρτησία της Αμπχαζίας; Μήπως τα λεγόμενα όσων κατακρίνουν τον Bagapsh, λέγοντας ότι οι παραχωρήσεις του προς

τους Ρώσους έχουν καταστήσει την Αμπχαζία de facto τμήμα της ρωσικής επικράτειας, μεταξύ των οποίων και ο Γεωργιανός πρόεδρος Saakashvili, δεν είναι τόσο τραβηγμένα όσο θέλει ο Αμπχάζιος ηγέτης να τα παρουσιάζει; Ίσως τελικά ο πόλεμος του Αυγούστου 2008 να μην ήταν παρά μόνο η αρχή ενός νέου ταραχώδους κεφαλαίου στην ιστορία των κρατών της Μαύρης Θάλασσας.

Ρωσία- Ινδία: Συμμαχία;

Το γεγονός

Πολύ σημαντικός για την πορεία των ρωσο-ινδικών σχέσεων αλλά και για το πλαίσιο της ισορροπίας των δυνάμεων που διαμορφώνονται σε διεθνές επίπεδο ήταν ο Μάρτιος. Αυτή είναι η πρώτη αίσθηση που δίνει η επίσκεψη του ισχυρού άντρα και πρωθυπουργού της Ρωσίας, Vladimir Putin, στο Νέο Δελχί.

Ο Ρώσος πρωθυπουργός με την επίσκεψη του στην Ινδία κατάφερε συμφωνίες ύψους 10 δις δολαρίων. Οι συμφωνίες κυμαίνονται από τον κοινό σχεδιασμό μαχητικών αεροσκαφών πέμπτης γενιάς, ενός νέου υπερσύγχρονου ρωσικού μαχητικού αεροσκάφους που είναι αόρατο από τα ραντάρ και την παραγωγή μεταγωγικών αεροπλάνων ως συμβόλαια για την προμήθεια ρωσικών λιπασμάτων και την κατασκευή νέων πυρηνικών αντιδραστήρων.

Σε αυτό το σημείο αξίζει να γίνει η υπενθύμιση της υπογραφής μεταξύ των δύο χωρών στα τέλη του περασμένου έτους συμφωνίας για συνεργασία με σκοπό την ειρηνική χρήση της πυρηνικής ενέργειας.

Το πλέον σημαντικό μέρος της επίσκεψης αυτής και των σημείων της συμφωνίας αναφέρεται στην κατασκευή τουλάχιστον 12 πυρηνικών αντιδραστήρων που θα κατασκευάσει η Ρωσία στην Ινδία. Οι αντιδραστήρες αυτοί, στο πλαίσιο της συμφωνίας για παραγωγή και χρήση της πυρηνικής ενέργειας και τεχνολογίας, θα αξιοποιηθούν σε σταθμούς παραγωγής ενέργειας. Σε ό,τι αφορά στα πυρηνικά, η Ρωσία έχει σχεδόν ολοκληρώσει την αποστολή δύο αντιδραστήρων για το εργοστάσιο παραγωγής πυρηνικής ενέργειας στο Κουντακουλάμ της Ινδίας, ενώ βρίσκεται σε διαβουλεύσεις για να την προμηθεύσει με άλλους δύο αντιδραστήρες. Η Μόσχα είναι, επίσης, έτοιμη να αρχίσει την κατασκευή ενός πυρηνικού εργοστασίου στο Χαριπούρ της Ανατολικής Ινδίας. Τέλος, η Ρωσία επιθυμεί να διερευνήσει και αναπτύξει από κοινού με τους Ινδούς μεταλλεία ουρανίου και θορίου.

Ο επικεφαλής της Υπηρεσίας Ατομικής Ενέργειας της Ρωσίας, Σεργκέι Κιριένκο, δήλωσε ότι οι έξι αντιδραστήρες θα κατασκευαστούν το διάστημα μεταξύ 2012 και 2017, ενώ η κατασκευή του σταθμού Χαριπούρ στη Δυτική Βεγγάζη θα αρχίσει πιθανότητα μετά το 2017.

Η σημασία

Ως πρώτο συμπέρασμα από αυτή τη συμφωνία μπορεί κανείς να διαπιστώσει την όλο και πιο ισχυρή τάση της Ρωσίας για εξωστρέφεια σε σχέση με τη διεθνή της παρουσία τόσο σε επίπεδο πρόθεσης των κυβερνητικών αρχών της Μόσχας όσο και σε επίπεδο όγκου και ποιότητας. Αυτό σημαίνει ότι οι δείκτες του εξαγωγικού εμπορίου σε προϊόντα (πχ. λιπάσματα), όσο και οι δείκτες της αξιοποίησης της τεχνογνωσίας και της τεχνολογίας από τρίτες χώρες προς όφελος της Ρωσίας αυξάνουν συνεχώς.

Παράλληλα, εάν κανείς συνυπολογίσει το γεγονός ότι μόλις λίγους μήνες πριν η Ρωσία είχε συνυπογράψει με την Ινδία τη συμφωνία για συνεργασία με σκοπό την ειρηνική χρήση της πυρηνικής ενέργειας, μπορεί να διαβλέψει τη σταθερή επιδίωξη της Ρωσίας για άμεση ισχυροποίηση της στο διεθνές σύστημα στη βάση σημαντικών και εν προκειμένω στρατηγικών συμμαχιών.

Αξίζει να σημειωθεί και η ιστορική διάσταση του θέματος. Η επί μισό αιώνα, σχεδόν, συνεργασία μεταξύ των δύο χωρών, που ανήκαν στο ίδιο στρατόπεδο κατά την περίοδο του Ψυχρού Πολέμου, έχει δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για μια μελλοντική στρατηγική συνεργασία της Μόσχας με το Νέο Δελχί.

Παραπάνω αναφερθήκαμε στην πρόθεση της Ρωσίας να αυξάνει τις στρατηγικές συμφωνίες σε διεθνές επίπεδο για την προώθηση ζητημάτων σχετικά με τη διεθνή θέση της χώρας αλλά και για λόγους ανάσχεσης. Η επιδίωξη της εμβάθυνσης των σχέσεων με τη Ρωσία δεν είναι απλώς θέμα συγκυρίας ή σύμπτωσης. Είναι και ζήτημα βαθύτατα ιστορικό. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο το γεγονός ότι στην επίσκεψη Putin στο Νέο Δελχί ακούστηκε και επιβεβαιώθηκε από τις δύο πλευρές ότι «η Ρωσία ήταν, είναι και θα παραμείνει ο στενότερος φίλος του ινδικού λαού».

Στην ουσία, μετά την όποια συνεργασία μεταξύ Ινδίας και ΗΠΑ σε επίπεδο εξοπλισμών –που θα επισημανθεί παρακάτω-, με αυτή τη συμφωνία οι δύο χώρες αναθερμαίνουν τις σχέσεις τους σε διμερές επίπεδο. Ας μην διαφύγει της προσοχής μας ότι αυτά τα βήματα στις σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών έρχονται ως συνέχεια

των στενότητας επαφών που είχαν επί σοβιετικού καθεστώτος, το οποίο τη δεκαετία του 1950 είχε ξεκινήσει μία προσπάθεια προσέγγισης με τις χώρες του Τρίτου Κόσμου. Η Ινδία, μάλιστα, είχε δεχτεί μεγάλη βοήθεια τόσο στον πόλεμο ενάντια στο Πακιστάν του 1947 με αφορμή τα διαφιλονικούμενα εδάφη του Κασμίρ που έδωσε τη λαβή για να επέλθει ψυχρότητα στις σχέσεις μεταξύ Κίνας και Σοβιετικής Ένωσης, όσο και του 1965, με αφορμή την επιχείρηση «Γιβραλτάρ» που σκοπό είχε να προκαλέσει εσωτερικές αναταραχές στην Ινδία. Στην ουσία, η μεγάλη βοήθεια που προσέφερε η Σοβιετική Ένωση κυρίως και κατά περιπτώσεις η Ρωσία προς την Ινδία σχετίζεται κυρίως με τη σχέση της χώρας με την Κίνα.

Οικονομικός και εμπορικός «επεκτατισμός», λοιπόν, η εξωστρέφεια αλλά και η μεταφορά τεχνογνωσίας σημαίνει αυτόματα συγκεκριμένη και διακριτή παρουσία σε όποια περιοχή του πλανήτη, την οποία σταθερά και ιστορικά επιδιώκει η Ρωσία, όπως φάνηκε. Από την άλλη μεριά, τόσο η συμφωνία για την κατασκευή των αντιδραστήρων όσο και η κατασκευή (από τη Ρωσία) 29 μαχητικών αεροσκαφών τύπου MiG-29K ύψους 1,2 δις δολαρίων που έρχεται σα συνέχεια της αγοράς 16 παρόμοιων αεροσκαφών το 2004 ενισχύει την πολεμική βιομηχανία της Ρωσίας σημαντικά. Μπορεί κάποιος να πει ότι πρόκειται για περαιτέρω εμβάθυνση των διμερών σχέσεων σε επίπεδο συμφωνίας στο πεδίο των εξοπλισμών ενώ σταθεροποιεί σε ακόμα πιο στέρεες βάσεις ακόμα περισσότερο την ειδική σχέση που έχουν αναπτύξει οι δύο χώρες.

Αν παραμείνουμε λίγο ακόμα στον αμιγώς οικονομικό αντίκτυπο των παραπάνω θα διαπιστώσουμε μία σειρά άξιων αναφοράς θέσεων. Αυτή τη στιγμή η Ρωσία στο πλαίσιο της ενεργειακής της πολιτικής που την έχει άμεσα συνδέσει με την οικονομική διπλωματία με αρκετά θετικά αποτελέσματα για τη θέση της χώρας το πιο σημαντικό «εξαγωγίμο προϊόν» που διαθέτει είναι το φυσικό αέριο. Η εξαγωγή του τόσο προς τη Δυτική Ευρώπη αλλά και προς άλλες περιοχές έχει καταστήσει ισχυρή όχι μόνο την οικονομία της Ρωσίας, παρά τα διαρθρωτικά της προβλήματα, αλλά και τη θέση της χώρας στην παγκόσμια σκακιέρα.

Η Ινδία, από την άλλη μεριά, είναι μία χώρα με συνεχώς αυξανόμενο πληθυσμό που εκτός των άλλων απαιτεί μεγάλες ποσότητες φυσικών πόρων και για ενέργεια. Η ίδια η κυβέρνηση της Ινδίας μέσω της Κρατικής Επιχείρηση Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου έχει εκδηλώσει έντονο ενδιαφέρον για την ανάπτυξη εγκαταστάσεων εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου στη χερσόνησο Γιαμάλ της Ρωσίας και έχει ήδη πραγματοποιήσει συνομιλίες με το ρωσικό γίγαντα φυσικού

αερίου Gazprom.

Κατά καιρούς, εκπρόσωποι της Gazprom που κατέχει το μονοπώλιο των ρωσικών εξαγωγών φυσικού αερίου έχουν δηλώσει ότι η εταιρεία, συνεπώς η ίδια η Ρωσία, είναι έτοιμη να επενδύσει σε έργα πετρελαϊκά και φυσικού αερίου στην Ινδία καθώς και να επεκτείνει τη συνεργασία με τους Ινδούς εταίρους της σε αυτούς τους τομείς. Αυτό, όπως γίνεται σαφές, θα έχει σοβαρό θετικό αντίκτυπο στην οικονομία της χώρας, ενώ από την άλλη μεριά η Ρωσία αποκτά στρατηγικούς συμμάχους αλλά και τις συμμαχίες αυτές τις καταφέρνει μέσα από ένα πλαίσιο επενδύσεων σε σημεία με γεωστρατηγική σημασία. Στόχος της ρωσικής κυβέρνησης είναι η τόνωση του διμερούς εμπορίου, που σήμερα φθάνει τα 8 δις δολάρια σε ετήσια βάση, με στόχο την αύξηση του όγκου του στα 20 δις δολάρια ως το 2015.

Από την άλλη μεριά, στον τομέα των πολεμικών εξοπλισμών άρα και της άμυνας της χώρας, η Ινδία αποτελεί έναν από τους κορυφαίους εισαγωγείς όπλων στον κόσμο και σχεδιάζει να δαπανήσει δεκάδες δισεκατομμύρια δολάρια για την άμυνά της τα επόμενα χρόνια- γεγονός που προκαλεί ανησυχία στον υπ' αριθμόν ένα εχθρό της, το Πακιστάν, αλλά και στον κυριότερο περιφερειακό ανταγωνιστή της, την Κίνα. Σε ό,τι έχει σχέση με την αμυντική βιομηχανία, η Ινδία είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος αγοραστής των ρωσικών οπλικών συστημάτων (ποσοστό γύρω στο 70%) και ως εκ τούτου μία τεράστια πηγή εσόδων της ρωσικής οικονομίας. Άλλωστε, σε ιστορικό επίπεδο η συνεργασία αυτή δεν περιορίζεται σε μια σχέση αγοραστή-προμηθευτή, αλλά περιλαμβάνει την από κοινού έρευνα και ανάπτυξη, εκπαίδευση, τη συνεργασία στις επαφές των υπηρεσιών, αλλά προβλέπει και κοινές στρατιωτικές ασκήσεις.

Με βάση τις παραπάνω επισημάνσεις είναι χρήσιμο να γίνει μία αναφορά στη στάση των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής, δεδομένου κίόλας ότι η Ινδία ζήτησε από την κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών άδεια για την αγορά 10 στρατιωτικών μεταγωγικών αεροσκαφών. Τα τελευταία χρόνια το Νέο Δελχί είχε αναθέσει αρκετά συμβόλαια σε εταιρίες των ΗΠΑ και του Ισραήλ για την κατασκευή πολεμικών εξοπλισμών.

Άρα, λοιπόν, η εξέλιξη αυτή που προέκυψε με τη συμφωνία τόσο σε επίπεδο κατασκευής αντιδραστήρων όσο και σε επίπεδο αγοράς από μέρους της Ινδίας πολεμικών αεροσκαφών ρωσικής προέλευσης έχει προκαλέσει την έντονη δυσαρέσκεια των ΗΠΑ. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι ΗΠΑ ανέκαθεν επεδίωκαν να έχουν σταθερές βάσεις παρουσίας στην περιοχή λόγω και των επεμβάσεων που

επιδιώκουν σε χώρες της Ασίας (Ιράκ ή Αφγανιστάν) αλλά και λόγω του ότι δε θέλουν να αφήσουν τη Ρωσία και τους συμμάχους της να έχουν τον πρώτο ρόλο, εκμεταλλευόμενοι τα ενεργειακά αποθέματα της χώρας.

Οι ΗΠΑ έχουν χάσει σημαντικό μερίδιο της επιρροής τους στην περιοχή της ινδικής υποηπείρου από το 2008. Η Ινδία υπέγραψε στα τέλη Ιουλίου συμφωνία-μαμούθ με το Ιράν και το Πακιστάν, αξίας 7,5 δισεκατομμυρίων δολαρίων, για τη δημιουργία αγωγού που θα τροφοδοτήσει την ινδική αγορά με ιρανικό φυσικό αέριο. Και βεβαίως κανείς δεν αμφέβαλλε πως έτσι άνοιξε ο δρόμος για διοχέτευση σε δεύτερη φάση ρωσικών καυσίμων στον Ινδικό. Η Ινδία –όπως άλλωστε και η Κίνα– βρίσκεται σε διπλωματικό πυρετό εδώ και χρόνια για να διασφαλίσει ενεργειακούς πόρους και δημιουργία αγωγών που να φτάνουν στο έδαφός της από γειτονικές χώρες. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τα αμερικανικά συμφέροντα, καθώς δυσχεραίνονται τόσο η κερδοσκοπία σε βάρος της ινδικής οικονομίας όσο και γενικότερα η εξάρτησή της από τις εκάστοτε διαθέσεις της Ουάσιγκτον, ενώ υποβαθμίζεται ο ρόλος «φίλιων δυνάμεων» που λειτουργούν σήμερα ως ενεργειακοί κόμβοι.

Το τελευταίο σημείο αυτής της ανάλυσης σχετίζεται με την ευρύτερη θέση που καλούνται να παίξουν η Ρωσία και η Ινδία στο διεθνές στερέωμα. Οι δύο χώρες μαζί με την Κίνα και τη Βραζιλία έχουν σχηματίσει την ομάδα BRIC των μεγαλύτερων αναδυόμενων οικονομιών, των οποίων η παγκόσμια επιρροή επίσης «αναδύεται».

Άρα, παρατηρείται όχι μόνο η εμπέδωση της θέσης αυτών των χωρών σε διεθνές επίπεδο αλλά και η σταθερά επιδιωκόμενη από μέρους τους συνεργασία σε τομείς σημαντικούς όπως είναι αυτοί της οικονομίας και της άμυνας. Αυτό ήδη έχει προβληματίσει και κινητοποιήσει πολλούς αναλυτές, οι οποίοι βλέπουν το σημαντικό ρόλο που θα έχουν οι περιφερειακές συμμαχίες σε σχέση με ό,τι συνέβαινε τα περασμένα χρόνια που οι περισσότεροι επένδυναν στις κυριαρχικές ή ηγεμονικές τάσεις των μεγάλων δυνάμεων σε διεθνές επίπεδο.

Η Ρωσία, βλέποντας τη σταθερά αναδυόμενη επιρροή της Ινδίας όχι μόνο στην Ινδική υποήπειρο αλλά και σε διεθνές επίπεδο, προσπαθεί να διασφαλίσει τη θέση της και την στρατηγικής επιλογής συμμαχία της με τη χώρα αυτή. Άλλωστε, με την επιλογή αυτή εξασφαλίζει όσο καλύτερα μπορεί την ασφάλεια της χώρας της και της ειρήνης στην ευρύτερη περιοχή.

Η στρατηγική συνεργασία Ρωσίας και Ινδίας

Η Ρωσία και η Ινδία αποτελούν δύο χώρες με μακρόχρονη συνεργασία στον τομέα της άμυνας και ασφάλειας, της ενέργειας, της οικονομίας αλλά και της ανάπτυξης στο διάστημα. Η συνεργασία αυτή δεν περιορίζεται σε μια σχέση πωλητή-αγοραστή αλλά επεκτείνεται σε κοινή έρευνα και ανάπτυξη εξοπλισμών, στην εκπαίδευση των ενόπλων σωμάτων, στον ενεργειακό τομέα κ.α. Οι ρίζες της ινδο-ρωσικής συνεργασίας βρίσκονται στη δεκαετία του 1950, όταν η τότε Σοβιετική Ένωση, σε μια προσπάθεια αναζήτησης στενότερων σχέσεων με μη αναπτυγμένες χώρες, υποστήριξε τις ινδικές διεκδικήσεις στη περιοχή του Κασμίρ. Στον τομέα της άμυνας η Ρωσία έχει αποτελέσει τον κυριότερο προμηθευτή εξοπλισμών της Ινδίας για αρκετές δεκαετίες, με τη σύναψη δεκάδων συμφωνιών και την ανάπτυξη κοινών ναυτικών και αεροπορικών ασκήσεων.

Στην αλλαγή της χιλιετίας οι σχέσεις των δύο χωρών είχαν διαταραχθεί καθώς η Ινδία είχε επιχειρήσει μια προσέγγιση με τις Η.Π.Α. στο πλαίσιο της επιδίωξης των διεθνών φιλοδοξιών της, στις οποίες η Ρωσία δεν μπορούσε να συνεισφέρει μετά την πτώση της Σοβιετικής Ένωσης. Μετά όμως την 11^η Σεπτεμβρίου οι Η.Π.Α. φαίνεται να επανεξέτασαν την πολιτική τους στη νότιο Ασία. Τέσσερα χρόνια αργότερα η συνεργασία μεταξύ Ρωσίας και Ινδίας αναθερμάνθηκε με την επίσκεψη του τότε προέδρου της Ρωσίας Vladimir Putin και τις συμφωνίες που ακολούθησαν το 2004.

Αιτία της επαναπροσέγγισης και διατήρησης της στρατηγικής συνεργασίας μεταξύ των δύο κρατών είναι η κοινή επιθυμία για την προώθηση μια νέας τάξης πραγμάτων στο διεθνές πεδίο με τη δημιουργία πολλαπλών πόλων αλλά και η αμοιβαία κατανόηση και στήριξη για τα πεδία συμφερόντων τους. Επιπλέον, η Ρωσία αποτελεί μια ισχυρή δύναμη στους τομείς των αμυντικών εξοπλισμών, της πυρηνικής ενέργειας, του διαστήματος και της τεχνολογίας.

Συνέχεια της συνεργασίας των δύο κρατών αποτελεί η σύναψη της τελευταίας συμφωνίας μεταξύ Ρωσίας και Ινδίας στις 12 Μαρτίου του 2010. Η σύντομη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε μεταξύ του Ρώσου πρωθυπουργού, Vladimir Putin, και του Ινδού ομολόγου του, Manmohan Singh, καθώς και της Ινδής προέδρου, Pratibha Devisingh Patil, επέτρεψε στο Νέο Δελχί και στη Ρωσία να ενδυναμώσουν τη στρατηγική τους συνεργασία. Η νέα συμφωνία έρχεται να ανανεώσει τις συμφωνίες που είχαν προηγηθεί.

Κατά τη συνάντηση των ηγετών των δύο κρατών υπογράφηκαν 22 επίσημες συμφωνίες. Μεταξύ άλλων οι συμφωνίες αφορούσαν την παγκόσμια οικονομική κρίση, τη συνέχιση των διαβουλεύσεων των δύο κρατών σχετικά με το Αφγανιστάν και το Πακιστάν και την ενδυνάμωση της συνεργασίας για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και των εξτρεμιστών που δρουν στην ευρύτερη περιοχή της Ινδίας.

Σε μια προσπάθεια της Ρωσίας για στήριξη της ινδικής οικονομίας και για αύξηση του αποθέματος ενέργειας της χώρας συμφωνήθηκε η ανέγερση από τη Ρωσία 12 με 16 εγκαταστάσεων παραγωγής πυρηνικής ενέργειας, με 6 από αυτές να αναμένονται να κατασκευαστούν πριν το 2017. Η Ρωσία ήδη κατασκευάζει δύο μονάδες στη νότια πολιτεία του Tamil Nadu. Παράλληλα, σύμφωνα με δηλώσεις του Vladimir Putin, η Ρωσία θα παρέχει στην Ινδία καύσιμα για τη λειτουργία των αντιδραστήρων ενώ θα παρέχει και βοήθεια για τη διαχείριση των πυρηνικών αποβλήτων.

Μία από τις πιο σημαντικές συμφωνίες αφορά την αγορά από την Ινδία ενός αεροπλανοφόρου πλοίου που αναμένεται να παραδοθεί στο ινδικό πολεμικό ναυτικό μέχρι το τέλος του 2012. Η τιμή του ανέρχεται στα 950 εκατομμύρια δολάρια. Σε άλλο μέρος των συμφωνιών αναφέρεται η αγορά 69 μαχητικών αεροσκαφών τύπου MiG από την Ινδία. Ο Ρώσος πρωθυπουργός ανακοίνωσε, επίσης, τη συνεργασία των δύο χωρών για τη κατασκευή ενός μαχητικού αεροσκάφους νέας γενιάς. Την κατασκευή του είχε αναλάβει μέχρι τώρα μόνη της η Ρωσία. Επίσημες πηγές της Ινδίας αναφέρουν ότι το αεροσκάφος αναμένεται να είναι έτοιμο μέσα στα επόμενα 6 χρόνια.

Στον ενεργειακό τομέα ήδη από το 2001 υπογράφηκαν οι πρώτες συμφωνίες στα πλαίσια διμερούς συνάντησης. Σημαντικές είναι οι συναντήσεις μεταξύ του προέδρου Medvedev και του Ινδού πρωθυπουργού Manmohan Singh το Δεκέμβριο του 2008 και του 2009, κατά τη διάρκεια των οποίων είχαν υπογράψει συμφωνίες σχετικά με τη συνεργασία για την ανάπτυξη της ειρηνικής χρήσης πυρηνικής ενέργειας στην Ινδία. Η Ινδία επιδιώκει τη ρωσική στήριξη για την ανάπτυξη του πυρηνικού της προγράμματος ενώ, από την άλλη μεριά, η Ρωσία βλέπει τη συνεργασία με την Ινδία ως ένα μέσο για την υλοποίηση των προσπαθειών της να προωθήσει νέους πόλους εκτός του ελέγχου των Η.Π.Α.

Μία ακόμη σημαντική πλευρά της συνεργασίας μεταξύ Ρωσίας και Ινδίας είναι η ανάπτυξη στο διαστημικό χώρο. Οι συμφωνίες του 2001 και του 2004 αποτέλεσαν την αφετηρία του κοινού προγράμματος. Κατά την επίσκεψη του Putin

στις αρχές Μαρτίου έκλεισε και η συμφωνία για τη χρήση του ρωσικού Glonass (Global Navigation Satellite System).

Επίσης, μέσα στα πλαίσια των συνομιλιών συζητήθηκε η ένταση της συνεργασίας και στο επίπεδο του εμπορίου. Άξιο αναφοράς είναι ότι τα δύο κράτη ανήκουν στο λεγόμενο «BRIC», μια οικονομική συνεργασία Βραζιλίας, Ρωσίας, Ινδίας και Κίνας, χώρες με ραγδαία ανάπτυξη στην οικονομία. Σε σύγκριση με τους προαναφερόμενους τομείς, τα επίπεδα συνεργασίας στο οικονομικό και εμπορικό πεδίο μεταξύ των δύο κρατών είναι αρκετά χαμηλά, γεγονός που έχει περιθώρια αλλαγής μετά τις τελευταίες συμφωνίες.

Κατά την μεταψυχροπολεμική εποχή οι σχέσεις μεταξύ Ρωσίας και Ινδίας είχαν χάσει τη σημασία που είχαν στον παρελθόν, κυρίως από την ρωσική πλευρά. Όμως, οι διαβουλεύσεις και οι συναντήσεις των ηγετών των δύο κρατών και οι πολυάριθμες συμφωνίες που έχουν υπογραφεί κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας δείχνουν την ενδυνάμωση της μεταξύ τους στρατηγικής συνεργασίας. Από την πλευρά της Ρωσίας, η επέκταση της επιρροής των Η.Π.Α. σε κράτη που μερικά χρόνια πριν άνηκαν στη ρωσική σφαίρα επιρροής οδήγησε στην αναθεώρηση των σχέσεων με την Ινδία και στην επιδίωξη της σταθεροποίησης της συνεργασίας τους. Και από την άλλη πλευρά, η απογοήτευση της Ινδίας για τη στρατηγική ισχυροποίηση του Πακιστάν από τις Η.Π.Α. προκάλεσε επιφυλάξεις και ώθησε την επιδίωξη της ρωσικής στήριξης και συνεργασίας. Η σημασία που δίνουν οι δύο πλευρές στην προσέγγισή τους γίνεται φανερή από την έκταση που παίρνουν οι επισκέψεις και οι συναντήσεις των αρχηγών κρατών και η προβολή τους από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης σε μια προσπάθεια να ενισχύσουν το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και να ενισχυθεί η έννοια της μακρόχρονης στρατηγικής συνεργασίας.

Ματιές στην Επικαιρότητα

Πολιτική

- Στην επικείμενη επίσκεψή του στο Παρίσι, μεταξύ 1^{ης} και 3^{ης} Μαρτίου, **ο Ρώσος πρόεδρος, Dmitry Medvedev, πρόκειται να ανοίξει συνομιλίες με τον Γάλλο ομόλογό του σχετικά με ένα προσχέδιο για μια νέα ευρωπαϊκή συνθήκη ασφαλείας.** Ο Medvedev είχε διακοινώσει πέντε αρχές που θα διέπουν αυτή την συνθήκη, αν τελικά βρεθεί πρόσφορο έδαφος για συζητήσεις, ήδη από τον

Οκτώβριο του 2008. Σύμφωνα με τον Sergei Prikhodko, βοηθό του Ρώσου προέδρου, οι Γάλλοι δεν αρνούνται την ανάγκη ενός τέτοιου κειμένου που θα εξασφαλίζει ασφάλεια για όλους και κοινούς κανόνες του «παιχνιδιού» στη ζώνη του Ευρω-Ατλαντικού χώρου.

- **Το γεωργιανό υπουργείο Εξωτερικών ανακοίνωσε στις 25 Φεβρουαρίου το άνοιγμα των χερσαίων συνόρων της χώρας με τη Ρωσία.** Η ανακοίνωση αναφέρει πως ο ρωσικός συνοριακός σταθμός Verkhni Lars και ο γεωργιανός Kazbegui θα αρχίσουν την επαναλειτουργία τους την 1^η Μαρτίου στις 06.00 π.μ. Οι δύο χώρες είχαν κλείσει τα κοινά τους σύνορα μετά τον «πόλεμο των πέντε ημερών» τον Αύγουστο του 2008. Αξίζει να σημειωθεί, τέλος, πως οι εν λόγω συνοριακοί σταθμοί συνιστούν το μόνο σημείο διέλευσης ανάμεσα στις δύο χώρες, εκτός των περιοχών της Νότιας Οσσετίας και της Αμπχαζίας που έχουν αποσχισθεί από τη Γεωργία και έχουν αναγνωρισθεί επίσημα ως ανεξάρτητες από τη Μόσχα.

- **Επίσκεψη στη ρωσική πρωτεύουσα διεξήγαγε στις 24 Φεβρουαρίου η εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις Εξωτερικές Υποθέσεις και την Πολιτική Ασφαλείας, Catherine Ashton.** Η Ashton συναντήθηκε με τον υπουργό Εξωτερικών της χώρας, Sergei Lavron, με τον οποίο συζήτησε το γενικότερο πλαίσιο των σχέσεων της Ε.Ε. με τη Ρωσία. Μάλιστα, ο Lavron ανακοίνωσε πως αναμένεται να διευθετηθούν άμεσα οι λεπτομέρειες ώστε να αρθεί το καθεστώς θεώρησης εισόδου (visa) ανάμεσα στη χώρα του και τις χώρες της Ε.Ε.

- **Αρνητική παραμένει η Ρωσία στο ενδεχόμενο εισδοχής της στο ΝΑΤΟ.** Σύμφωνα με δήλωση του πρέσβη της Ρωσίας στο ΝΑΤΟ, Dmitry Rogozin, στις 23 Φεβρουαρίου, η αποδοχή εκ μέρους της χώρας του να εισέλθει σε έναν οργανισμό όπου ηγούνται οι ΗΠΑ θα διακινδύνευε την «κρατική κυριαρχία της Ρωσίας». Τόνισε ακόμη πως η Ρωσία δεν «χρειάζεται το ΝΑΤΟ», καθώς μπορεί είναι σε θέση να φροντίσει και μόνη της την ασφάλειά της, ενώ πρόσθεσε πως, εάν χρειαστεί, θα προτιμήσει να προβεί στη δημιουργία ευέλικτων συμμαχιών. Μόνο πρόβλημα παραμένει πως η Ρωσία δεν γνωρίζει τα αμυντικά πυραυλικά σχέδια των ΗΠΑ.

- **Τη βεβαιότητά του ότι το NATO διέρχεται έντονη κρίση τα τελευταία χρόνια εξέφρασε στις 23 Φεβρουαρίου ο υπουργός Άμυνας των ΗΠΑ, Robert Gates.** Ο Gates κατηγορήσε ευθέως τους Ευρωπαίους για μη ικανοποιητική επένδυση στα αμυντικά συστήματα της Συμμαχίας, γεγονός που έχει επηρεάσει την απόδοσή της σε κρίσιμα μέτωπα, όπως το Αφγανιστάν. Προεξόφλησε δε την άσχημη πορεία του NATO στο εγγύς μέλλον, ενώ τόνισε πως το δημοσιονομικό έλλειμμα του Οργανισμού οφείλεται στη στάση αδιαφορίας που έχουν υιοθετήσει οι Ευρωπαίοι σύμμαχοι.

- **Πολιτικοί παράγοντες επηρεάζουν την ετοιμότητα της Ε.Ε. να προχωρήσει σε καθεστώς απελευθέρωσης των θεωρήσεων εισόδου (visas), δήλωσε ο αντιπρόσωπος της Ρωσίας στην Ε.Ε., Vladimir Chizhov, στις 26 Φεβρουαρίου.** Ο Chizhov συμπλήρωσε ότι τα δύο μέρη, η Ρωσία και η ΕΕ, θα πρέπει να λάβουν υπόψη τους μία σειρά ζητημάτων στα πλαίσια των συζητήσεων για το καθεστώς απελευθέρωσης θεωρήσεων εισόδου, όπως η εισαγωγή βιομετρικών διαβατηρίων και το κατά πόσο θα επηρεαστούν τα σύνορα της Ρωσίας με χώρες που δεν ανήκουν στην ευρωπαϊκή οικογένεια.

- **Ο πρόεδρος του Λιβάνου, Michel Suleiman, διεξήγαγε επίσημη επίσκεψη τη Ρωσία** στις 25 Φεβρουαρίου. Ο Suleiman συναντήθηκε με τον ομόλογό του, Dmitry Medvedev, με τον οποίο συζήτησαν θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Η επισφράγιση της σύμπνοιας των δύο χωρών εκφράστηκε με την υπογραφή συμφωνίας για την ανάπτυξη σχέσεων φιλίας και συνεργασίας.

- **Η Ρωσία και η Βορειοατλαντική Συμμαχία δεν συνιστούν απειλή η μια για την άλλη, δήλωσε ο Γενικός Γραμματέας του NATO Anders Fogh**

Rasmussen στις 12 Μαρτίου και επεσήμανε, ότι η καλύτερη εγγύηση είναι η πραγματική βελτίωση των σχέσεων των δυο πλευρών. Σε δηλώσεις του στην Βαρσοβία με την ευκαιρία της 11ης επετείου για την ένταξη της Πολωνίας στο NATO, ο Rasmussen σημείωσε ότι οι στρατιωτικές ασκήσεις τον περασμένο Σεπτέμβριο από ρωσικές και λευκορωσικές δυνάμεις σε μια μικρή χώρα, μέλος του NATO, έστειλαν ένα κακό μήνυμα. Παράλληλα, ο Γενικός Γραμματέας του NATO χαρακτήρισε το νέο στρατιωτικό δόγμα της Ρωσίας ξεπερασμένο, τονίζοντας πως δεν απεικονίζει τον πραγματικό κόσμο.

- **Διήμερη επίσημη επίσκεψη στη Μόσχα στις 10 και 11 Μαρτίου πραγματοποίησε ο βασιλιάς της Ιορδανίας, Abdullah II, κατά τη διάρκεια της οποίας συναντήθηκε με τον πρόεδρο της Ρωσίας, Dmitry Medvedev, αλλά και με τον Ρώσο πρωθυπουργό, Vladimir Putin.** Στην ατζέντα των συνομιλιών του με τον Ρώσο πρόεδρο κυριάρχησε το μεσανατολικό ζήτημα και η κατάσταση στο Ιράκ μετά τις εκλογές, ενώ ο Vladimir Putin και ο Ιορδανός βασιλιάς συζήτησαν για την ανάπτυξη των διμερών οικονομικών σχέσεων. Σημειώνεται πως πρόκειται για την δέκατη επίσκεψη του Abdullah II στη Ρωσία από την ενθρόνιση του το 1999.

- Σε συνάντησή τους στις 17 Μαρτίου στη Μόσχα, **ο Υπουργός Εξωτερικών της Ουκρανίας, Konstantin Grishchenko, και ο εκπρόσωπος της ρωσικής Βουλής, Sergei Mironov, δήλωσαν πως οι σχέσεις των χωρών τους έχουν περάσει πλέον σε νέο στάδιο και πως τώρα μπορούν να λυθούν ευκολότερα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν.** Η πρόσφατη αυτή εξέλιξη, που επισφραγίστηκε με την υπογραφή ετήσιας συμφωνίας συνεργασίας για το 2010, αποτελεί αντίθεση στις σχέσεις των δύο χωρών, οι οποίες μέχρι πρόσφατα θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν μάλλον ως εχθρικές.

- Σε επίσκεψή του στη Λευκορωσία στις 16 Μαρτίου, **ο Ρώσος πρωθυπουργός, Vladimir Putin, τόνισε πως η χώρα του δεν απαίτησε ποτέ από την Λευκορωσία να αναγνωρίσει τις αποσχισθείσες Αμπχαζία και Νότια Οσσετία και ούτε συζητήθηκε τέτοιο θέμα στην εν λόγω επίσκεψη.** Είπε

ακόμη πως η συζήτηση τέτοιων θεμάτων ανάγεται στο υπουργικό επίπεδο. Ανέφερε, τέλος, πως εφ' όσον η Ρωσία πάντοτε υποστήριζε τη Λευκορωσία στη διεθνή σκηνή, ακόμα και όταν εμφανίζονται οικονομικές διαφωνίες, ανέμενε την εκούσια υποστήριξη της τελευταίας, πράγμα που δεν συνέβη.

Άμυνα & Ασφάλεια

- Κατά τη διάρκεια της συνάντησης των υπουργών Άμυνας των κρατών της Ε.Ε. στην Palma de Majorca στις 25 Φεβρουαρίου, **οι υπουργοί της Λετονίας και της Λιθουανίας αντιτάχθηκαν στην επικείμενη πώληση στη Ρωσία ενός πολεμικού σκάφους τύπου Mistral, απαιτώντας αυστηρότερους κανόνες εμπορίας όπλων από την Ένωση, αλλά και το NATO.** Συγκεκριμένα ο Λετονός υπουργός, Imants Liegis, είπε ότι το NATO και η Ένωση έχουν υποχρέωση να πωλούν στρατιωτικό εξοπλισμό μόνο σε χώρες που δεν συνιστούν κίνδυνο για περιφερειακές εντάσεις. Τόνισε ακόμα ότι πριν ολοκληρωθούν στρατηγικές συμφωνίες, τα μέλη της Ε.Ε. θα έπρεπε να διαβουλεύονται μεταξύ τους για πράγματα που μπορεί να θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλεια κάποιων εξ αυτών. Η ομόλογός του από την Λιθουανία, Rasa Luknėvičienė, συμπλήρωσε ότι είναι ανάγκη το NATO και η Ε.Ε. να αποκτήσουν ξεκάθαρους κανόνες εξαγωγής όπλων και έκλεισε λέγοντας ότι και πολλές άλλες ανατολικές Ευρωπαϊκές χώρες είναι της ίδιας άποψης, μεταξύ αυτών και η Πολωνία.
- **Το Ιράν δεν απειλεί ούτε τις ΗΠΑ, ούτε την Ευρώπη, καθώς δεν έχει στην κατοχή του πυραύλους ικανούς να τις πλήξουν, δήλωσε ο Ρώσος υπουργός εξωτερικών Sergei Lavrov στο ρωσικό ειδησεογραφικό πρακτορείο Ria Novosti.** Επιπρόσθετα, ο Ρώσος υπουργός τόνισε για ακόμα μια φορά ότι η χώρα του έχει δεσμευτεί να επιλύσει το πυρηνικό πρόβλημα του Ιράν μέσω διπλωματικών μεθόδων και οποιαδήποτε προσπάθεια επίλυσης του ζητήματος υπό συνθήκες πίεσης θα είναι αντιπαραγωγική. Αναφορικά με τα σχέδια της

αμερικανικής αντιπυραυλικής ασπίδας στην Ανατολική Ευρώπη, ο Λαντον εξέφρασε την ελπίδα ότι η αμερικανική πλευρά θα λάβει υπόψη τις τις υπαρκτές πυραυλικές απειλές στην Ευρώπη.

- **Μετά από επιθέσεις που δέχτηκαν Νοτιο- Κορεάτες φοιτητές στο Barnaul και τη Μόσχα, κατά την διάρκεια των οποίων, ένας πέθανε και ένας τραυματίστηκε σοβαρά, οι ιθύνοντες στην Σεούλ συνέστησαν στους πολίτες τους να είναι προσεκτικοί όταν ταξιδεύουν στη Ρωσία.** Η απάντηση του ρωσικού υπουργείου εξωτερικών ήταν πως η κίνηση αυτή και η ανησυχία της Ν. Κορέας δεν ήταν «απολύτως βάσιμη». Με τη σειρά του αντιπρόσωπος του υπουργείου εξωτερικών της Ν. Κορέας έσπευσε να τονίσει ότι η υπόδειξη αυτή, που θα συνεχίσει να ισχύει ως τις 31 Μαΐου, ήταν απαραίτητη για την καλύτερη προστασία των πολιτών της χώρας και πως οι διμερείς σχέσεις των δύο χωρών δεν χρειάζεται να επηρεαστούν από το γεγονός.

- **Στην απόφασή της να μην αναπτύξει συστοιχίες πυραύλων Iskander στην περιοχή του Kaliningrad εμμένει η Ρωσία.** Παρά τον αναμενόμενο εξοπλισμό της Πολωνίας με τους αμερικανικούς πυραύλους Patriot, καθώς και με το απαραίτητο αμερικανικό στρατιωτικό προσωπικό, η Ρωσία δεν θεωρεί πως θα πρέπει να μεταβάλλει τις ήδη προγραμματισμένες από το κράτος ενέργειες στο χώρο της άμυνας, εκτός και εάν εμφανιστεί κάποια απειλή προς την ασφάλειά της. Τα πιο άμεσα σχέδια που υπάρχουν προς το παρόν, αφορούν στον αναβάθμιση μιας συστοιχίας πυραύλων στην περιοχή του Λένινγκραντ με πυραύλους Iskander.

- **Μαύρη θάλασσα και Βαλτική βρίσκονται στο επίκεντρο των αμυντικών σχεδιασμών Ρωσίας και NATO, όπως φαίνεται από τις στρατιωτικές ασκήσεις που πραγματοποιούνται/ σχεδιάζονται στις θαλάσσιες αυτές περιοχές κατά το τελευταίο διάστημα.** Σύμφωνα με ανακοίνωση αξιωματούχου του ρωσικού στόλου της Μαύρης θάλασσας στις 3 Μαρτίου, το ρωσικό ναυτικό πραγματοποίησε άσκηση με σενάριο αμφίβιας επιχείρησης

στις ακτές της Αμπχαζίας σε συνεργασία με τις δυνάμεις ακτοφυλακής της αποσχισθείσας από τη Γεωργία περιοχής. Η άσκηση έλαβε χώρα στις 27 Φεβρουαρίου και απασχόλησε δώδεκα πολεμικά πλοία, ενώ καθ' όλη τη διάρκειά της οι επιχειρήσεις παρακολουθούνταν διακριτικά από αμερικανικό πολεμικό πλοίο. Η νατοϊκή «απάντηση» στη ρωσική ανακοίνωση ήρθε την επόμενη ημέρα, στις 4 Μαρτίου, με τον εκπρόσωπο του Συμμαχικού Αεροπορικού Στρατηγείου να ανακοινώνει τη διενέργεια στρατιωτικής άσκησης μέσα στον Μάρτιο με τη συμμετοχή των τριών βαλτικών και άλλων συμμαχικών χωρών. Συγκεκριμένα, η άσκηση θα έχει σκοπό να καταδείξει την «αλληλεγγύη του NATO και τη δέσμευσή του στην προστασία της ασφάλειας των κρατών-μελών της Βαλτικής».

- **Η Ρωσία θα εκπληρώσει τις δεσμεύσεις της απέναντι στη διεθνή κοινότητα και θα ολοκληρώσει την καταστροφή των χημικών της όπλων μέχρι το 2012**, ανακοίνωσε κορυφαίος Ρώσος αξιωματούχος στις 3 Μαρτίου. Σύμφωνα με τις δηλώσεις του στρατηγού Nikolai Abroskin, επικεφαλής του Ομοσπονδιακού Γραφείου για τις Ειδικές Κατασκευές, η Ρωσία θα ολοκληρώσει σύντομα την κατασκευή του ειδικού εργοστασίου που θα επιφορτισθεί με το έργο της καταστροφής των 22.000 μετρικών τόνων χημικών όπλων που διαθέτει ακόμη η χώρα. Υπενθυμίζεται ότι η Ρωσία υπέγραψε τη διεθνή σύμβαση για τα χημικά όπλα το 1993 και μέχρι τον Δεκέμβριο του 2009 είχε καταστρέψει το 45% των αποθεμάτων της (δηλαδή, 22.000 μετρικούς τόνους).

- **Η Κίνα σχεδιάζει να προχωρήσει σε σημαντική αύξηση των κονδυλίων για την εθνική άμυνα στον κρατικό προϋπολογισμό**. Σύμφωνα με στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα από τον πρόεδρο του Εθνικού Λαϊκού Κογκρέσου (του ανώτερου νομοθετικού οργάνου της χώρας), Li Zhaoxing, στις 5 Μαρτίου τα εν λόγω κονδύλια θα ανέλθουν στο ύψος των 76,3 δισ. δολαρίων (αύξηση 7,5% συγκριτικά με πέρυσι). Το ποσό αυτό αναμένεται να δοθεί για τις ανάγκες του κινεζικού στρατού που αριθμεί 2,3 εκατομμύρια προσωπικό, αλλά ο εκσυγχρονισμός του παραμένει το μέγα ζητούμενο. Ωστόσο, σύμφωνα με εκτιμήσεις αναλυτών, το πραγματικό ποσό που θα

διατεθεί για τον εκσυγχρονισμό των ενόπλων δυνάμεων είναι πολύ μεγαλύτερο.

- **Τσετσένοι ισλαμιστές μαχητές συγκαταλέγονται μεταξύ των Ταλιμπάν που δρουν στις βορειοδυτικές περιοχές του Πακιστάν**, σύμφωνα με κορυφαίο αξιωματούχο του πακιστανικού στρατού. Ο στρατηγός Tariq Khan, ανακοινώνοντας στις 2 Μαρτίου την καταστροφή μιας ισχυρής στρατιωτικής βάσης των Ταλιμπάν από τα κυβερνητικά στρατεύματα κοντά στην πόλη Damadola της περιοχής Bajaur, υπογράμμισε την ύπαρξη μαχητών από την Τσετσενία και το Τατζικιστάν μεταξύ των ανταρτών. Όπως ήταν αναμενόμενο, η είδηση έτυχε ευρείας προβολής από τα ρωσικά μέσα ενημέρωσης, καθώς αποκαλύπτει τους ρωσικούς φόβους για περαιτέρω διείσδυση του ισλαμικού εξτρεμισμού μεταξύ των μουσουλμανικών πληθυσμών του βόρειου Καυκάσου.
- **Να ενδυναμώσει τους δεσμούς της με τη Ρωσία επιζητά η Αρμενία.** Σύμφωνα με δήλωση του Αρμένιου Υπουργού Εξωτερικών Edvard Nalbandyan στις 6 Μαρτίου, η χώρα του κινείται προς την σύσφιξη των ήδη στενών στρατηγικών σχέσεων με τη Ρωσία, ενώ παράλληλα επιδιώκει και την ενίσχυση της φιλικής συνεργασίας με τις ΗΠΑ και την ΕΕ. Η θετική στάση της Ρωσίας απέναντι στα 'θέλω' της Αρμενίας διαφάνηκε με την υπογραφή των πρωτοκόλλων του Οκτωβρίου 2009 για την επανασύσταση των διπλωματικών σχέσεων Τουρκίας και Αρμενίας. Σημαντικός παράγοντας για την υποχώρηση της Τουρκίας από την μέχρι πρότινος άκαμπτη στάση της υπήρξε η αυξημένη ισχύς της Ρωσίας. Η τελευταία, μετά τον πόλεμο με τη Γεωργία, προβάλλει μια ενισχυμένη παρουσία στον Καύκασο, έχοντας πλέον την ικανότητα να απειλήσει τον αγωγό Baku-Tbilisi-Ceyhan, ζωτικής σημασίας για τα ενεργειακά συμφέροντα της Τουρκίας.
- **Συνοδευόμενος από τον αμερικανό διοικητή των δυνάμεων του NATO και των ΗΠΑ στο Αφγανιστάν, Stanley McChrystal, ο πρόεδρος του Αφγανιστάν πραγματοποίησε στις 7 Μαρτίου απροειδοποίητη επίσκεψη στην πρόσφατα ανακαταλειφθείσα περιοχή Marjah.** Απευθυνόμενος στη σύσκεψη των τοπικών ηγετών, υποσχέθηκε πλήρη ανάπλαση και

αναμόρφωση της περιοχής, μέσω της κατασκευής σχολείων, δρόμων και νοσοκομείων. Η πιο σημαντική του δέσμευση όμως αφορούσε στην υπόσχεση ασφάλειας και προστασίας της περιοχής. Οι Ταλιμπάν εκδιώχθηκαν από την Marjah μόλις πριν ένα μήνα, κατά τη διάρκεια της μεγαλύτερης συμμαχική επίθεση στα οκτώ χρόνια της σύρραξης.

- **Την αποκατάσταση των σχέσεων μεταξύ των δυνάμεων της KFOR και KSF ανακοίνωσε η δύναμη της οποίας ηγείται το NATO την Τετάρτη 10 Μαρτίου, με συμφωνία μεταξύ των δύο μερών, βάσει της οποίας η επίσημη μονάδα της KSF έχει την δυνατότητα να φέρει όπλα.** Υπενθυμίζεται ότι την περασμένη εβδομάδα, οπλισμένα μέλη της νεοσύστατης Δύναμης Ασφαλείας του Κοσσυφοπεδίου (KSF) παρευρέθησαν σε τελετή για την επέτειο αντίστασης των Αλβανών του Κοσσυφοπεδίου εναντίον των σερβικών δυνάμεων, με αποτέλεσμα διπλωμάτες του NATO να στηρίξουν την απόφαση της KFOR για πάγωμα των σχέσεων μεταξύ των δύο ομάδων.
- **Η νέα προσέγγιση των ΗΠΑ στο ζήτημα της αρχιτεκτονικής για την αντιπυραυλική άμυνα στην Ευρώπη περιλαμβάνει και την ενδεχόμενη συμμετοχή ρωσικών συστημάτων,** σύμφωνα με δηλώσεις του Αμερικανού ανώτατου διοικητή των συμμαχικών δυνάμεων του NATO στην Ευρώπη, ναυάρχου James G. Stavridis. Ο Stavridis, μιλώντας στις 10 Μαρτίου στην αρμόδια επιτροπή του αμερικανικού Κογκρέσου ανέφερε πως η συμμετοχή της Ρωσίας στο σύστημα μπορεί να συμβάλλει και από τεχνικής άποψης, ενισχύοντας την αποτελεσματικότητά του, αλλά και από διπλωματικής, καθώς θα ενισχύσει το αίσθημα εμπιστοσύνης μεταξύ των δύο χωρών.
- **Το ρωσικό υπουργείο Άμυνας διέψευσε στις 10 Μαρτίου τα δημοσιεύματα που έκαναν λόγο για αγορά θωρακισμένων οχημάτων ιταλικής κατασκευής** για κάλυψη αναγκών των ενόπλων δυνάμεων της χώρας. Τα εν λόγω δημοσιεύματα ανέφεραν πληροφορίες για διαπραγμάτευση σχετικά με την αγορά 1,000 οχημάτων τύπου IVECO M65 (LMV). Ωστόσο, ο εκπρόσωπος τύπου του υπουργείου, συνταγματάρχης Alexey Kuznetsov ξεκαθάρισε πως τέτοιο ενδεχόμενο δεν υφίσταται, αν και διευκρίνισε πως ο

ρωσικός στρατός δοκιμάζει διάφορα θωρακισμένα οχήματα ξένης προέλευσης και συγκρίνει κατόπιν τα αποτελέσματα με τα δεδομένα των αντίστοιχων προϊόντων ρωσικής κατασκευής

- **Ρωσία και Ουκρανία θα μπορούσαν να συμφωνήσουν τελικά στην επέκταση του χρόνου παραμονής του ρωσικού στόλου της Μαύρης Θάλασσας στο ουκρανικό λιμάνι της Σεβαστούπολης κατά τη διάρκεια της πρώτης θητείας του νέου Ουκρανού προέδρου, V. Yanukovych, σύμφωνα με δηλώσεις του αναπληρωτή προέδρου της επιτροπής για την ΚΑΚ της ρωσικής Κρατικής Δούμας, Konstantin Zatulin, στο ουκρανικό πρακτορείο UNIAN στις 21 Μαρτίου. Ο Zatulin συμπλήρωσε, μάλιστα, πως ο διακανονισμός αυτός θα μπορούσε να συνδεθεί και με μία νέα συμφωνία για το φυσικό αέριο ανάμεσα στις δύο χώρες. Αν μη τι άλλο, οι συγκεκριμένες δηλώσεις φανερώνουν τον καινούργιο «αέρα» που φυσά στις σχέσεις των δύο χωρών μετά την εκλογή Yanukovych.**
- **Τα ναυπηγεία Zelenodolsk στη ρωσική δημοκρατία του Ταταρστάν μόλις ολοκλήρωσαν την καθέλκυση της δεύτερης φρεγάτας για λογαριασμό του πολεμικού ναυτικού του Βιετνάμ, όπως ανακοινώθηκε στις 16 Μαρτίου από εκπρόσωπο των ναυπηγείων. Οι δύο χώρες είχαν υπογράψει το 2006 συμβόλαιο για αγορά από το τελευταίο δύο ρωσικής κατασκευής φρεγατών τύπου Gepard 3.9, ενώ η καθέλκυση του πρώτου σκάφους είχε πραγματοποιηθεί τον περασμένο Δεκέμβρη. Μετά από δοκιμές των σκαφών στη Βαλτική, θα πραγματοποιηθεί η παράδοσή τους στις αρχές του Βιετνάμ. Η αγορά των συγκεκριμένων σκαφών έγινε στα πλαίσια των προσπαθειών εκσυγχρονισμού του πολεμικού ναυτικού της χώρας αυτής της νοτιοανατολικής Ασίας.**

